

MGSII-17 Zvonovec liliolistý

Ministerstvo životního prostředí

Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska

“Tyto webové stránky byly vytvořeny za finanční podpory EHP fondů 2009-2014 a Ministerstva životního prostředí. Za jejich obsah je výhradně odpovědná Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a nelze je v žádném případě považovat za názor donora nebo Ministerstva životního prostředí.”

Název projektu: Záchranný program pro zvonovec liliolistý (*Adenophora liliifolia*)

Číslo projektu: MGSII - 17

Místo realizace: kraje Středočeský, Ústecký, Královehradecký

Finanční podpora: EHP fondy, Malé grantové schéma: „Záchranné programy pro zvláště chráněné druhy II“, oblast podpory 2: „Aktualizace a příprava nových záchranných programů a programů péče pro zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů“

Celkový rozpočet: 676 666,- Kč vč. DPH

Financování: Finanční prostředky z EHP fondů se poskytují v hodnotě 575 166,- Kč, což představuje 85% z celkových předpokládaných výdajů projektu. Finanční prostředky ze státního rozpočtu se poskytují ve výši 101 500,- Kč, což představuje 15% z celkových předpokládaných výdajů projektu.

Doba trvání projektu: 1. 2. 2015 – 30. 4. 2017

Partneři projektu:

- Univerzita Hradec Králové
- Univerzita Palackého v Olomouci
- Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.

Garant projektu:

- Mgr. Barbora Čepelová, AOPK ČR, oddělení druhové ochrany, E: barbora.cepelova@nature.cz

Celkové shrnutí projektu „MGSII-17 Záchranný program pro zvonovec liliolistý (*Adenophora liliifolia*)“ a jeho dopady na zájmový druh

Projekt splnil předpokládané cíle a výstupy a k 30. 4. 2017 byl oficiálně ukončen.

Hlavním přínosem projektu je připravený text záchranného programu, který představuje kvalitní podklad pro realizaci opatření na podporu výskytu zvonovce liliolistého v ČR. Záchranný program shrnuje dostupné poznatky o druhu a navrhuje komplexní péči o druh a jeho stanoviště tak, aby realizace tohoto záchranného programu zajistila přežití druhu v ČR. V záchranném programu byly nastaveny tři dlouhodobé cíle a na prvních deset let realizace záchranného programu podrobnější střednědobé cíle. Pro zachování výskytu zvonovce v ČR je nutné nejen navýšení počtů všech existujících populací, ale zároveň vytvoření vhodných podmínek pro růst zvonovce na větších plochách.

Dále bylo v rámci přípravy záchranného programu provedeno několik studií, které významně rozšířily znalosti o tomto druhu. Byly získány aktuální informace o stavu všech populací, které jsou nezbytným podkladem pro jakékoliv úvahy o jejich ochraně. Nejpočetnější populace se nachází na lokalitě Vražba (93 trsů). Kromě početnosti bylo sledováno také poškození rostlin – nejčastěji dochází okusu rostlin zvěří. Testy klíčivosti byly provedené v několika variantách a potvrdili, že semena minimálně v laboratorních podmínkách klíčí, klíčivost se pohybovala od 3 % do 94 % podle nastavení podmínek. Studie genetické variability přinesla důležité zjištění, že z geneticko-populačního hlediska lze hodnotit populace jako životaschopné s dostatečnou úrovní genetické variability. Metodika in vitro kultivace, která byla otestována a podrobně popsána, může v budoucnosti významně přispět k záchraně jednotlivých populací nebo i celého druhu, pokud by výskyt na původních lokalitách byl ohrožen. Podle této metodiky lze rostliny jednak dlouhodobě uchovávat v laboratorních podmínkách a jednak rychle získat větší množství nových rostlin.

Cíle a náplň projektu:

Zvonovec liliolistý je zvláště chráněný druh zařazený ve vyhlášce č. 395/1992 Sb. mezi druhy kriticky ohrožené. V Červeném seznamu cévnatých rostlin ČR (Grulich 2012) je zařazen v kategorii C1b. Vzhledem k úbytku historických lokalit, malému počtu stávajících lokalit a k zmenšení populací druhu na stávajících lokalitách je pro záchranu druhu na území České republiky navrhován ke zpracování záchranný program, jehož vypracování bylo hlavním cílem projektu.

Příprava nového záchranného programu pro zvonovec liliolistý zahrnovala výzkumné aktivity potřebné k získání podkladů a následně sepsání vlastního záchranného programu. Na všech současných lokalitách druhu byl proveden podrobný monitoring populací a stanovištních poměrů. Pomocí testů klíčivosti a růstových pokusů s vyklíčenými rostlinami byly získány informace o možnostech generativní reprodukce zvonovce. Dále byla provedena studie genetické variability umožňující posouzení současného stavu genetické variability a příbuznosti populací, které se vyskytují na území ČR s populacemi, které se vyskytují v sousedních státech. Součástí projektu bylo také vypracování metodiky záchranné kultivace in vitro pro zvonovec liliolistý. Mikropropagační postupy in vitro (klonové množení v explantátových kulturách) představují vhodný způsob konzervace ohrožených genotypů a jejich efektivní reprodukce.

Text záchranného programu byl vypracován podle Osnovy pro zpracování záchranného programu pro zvláště chráněné druhy rostlin uvedené v Příloze VI Koncepte záchranných programů a programů péče zvláště chráněných druhů živočichů a rostlin v České republice. V první části textu jsou shrnuty poznatky o biologii a ekologii druhu získané z výzkumu provedeného v rámci projektu a z odborné literatury. Následuje stanovení cílů záchranného programu a jednotlivých opatření. Text byl posouzen dvěma oponenty.

V průběhu projektu byly uspořádány dva informační semináře, provozovány webové stránky projektu a vyhotoveny propagační materiály. Brožura o zvonovci liliolistém je ke stažení [zde](#).

Fotografie:

Loga partnerů:

Univerzita Palackého
v Olomouci

Univerzita Hradec Králové
Přírodovědecká fakulta